

Številka: 0132-12/2020/18
Ljubljana, 24. april 2020

Svet za radiodifuzijo je na podlagi prvega odstavka 100. člena Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US in 67/19 – odl. US) na svoji 36. redni seji dne 23. aprila 2020, soglasno sprejel naslednji:

sklep:

Svet za radiodifuzijo (v nadaljevanju: Svet) izraža **najvišjo stopnjo zaskrbljenosti** glede prihodnosti radijskih izdajateljev in njihovih radijskih programov v Republiki Sloveniji. Skrb se v prvi vrsti nanaša na **manjše, lokalne radijske izdajatelje, ki so bistvenega pomena za medijski pluralizem in pravico do obveščenosti na lokalni ravni.**

Svet predlaga, da naslovniki tega sklepa v okviru svojih pristojnosti čimprej sprejmejo **specialne urgentne ukrepe**, pri čemer predlaga predvsem naslednje ukrepe:

- uvedbo vavčerske sheme za oglaševanje na lokalnih radijskih postajah;
- uvedbo posojilne sheme za premostitev likvidnostnih težav;
- izplačilo sredstev iz naslova letnega javnega razpisa Ministrstva za kulturo pod ugodnejšimi pogoji.

Svet meni, da je hitro sprejetje specifičnih ukrepov **ključnega pomena za to, da ne pride do ukinitve vrste lokalnih radijskih postaj (v tem sklepu je z izrazoma postaja in program mišljen tudi ali predvsem izdajatelj).** Ugotovitve glede stanja, možnih posledic neukrepanja in podrobnejša opredelitev predlaganih ukrepov se nahajajo v obrazložitvi sklepa.

Svet ob teh priložnosti opozarja tudi na **položaj manjših televizijskih izdajateljev** in na to, da so vsaj določeni ukrepi smiselni tudi za njih. **Svet poudarja, da bi bili vsakovrstni ukrepi, ki bi lahko pomagali pri povečevanju konkurenčnosti domačih medijev, nujni in dobrodošli.**

Obrazložitev:

Svet je bil s strani več radijskih izdajateljev opozorjen, da zaradi gospodarske krize oziroma gospodarskega krča, ki je posledica ukrepov za boj proti epidemiji COVID-19, prihaja do izjemnih motenj v poslovanju.

Lokalne in regionalne radijske postaje so medij, ki je v glavnini slovenskih lokalnih okolij pomembno sredstvo obveščanja in najbolj dosleden spremljevalec lokalnega kulturnega, športnega in političnega dogajanja. Svet je zaradi težavnega položaja manjših neodvisnih lokalnih in regionalnih programov in njihovih izdajateljev že jeseni 2017 sklical širši posvet na temo lokalnih radijskih postaj. Konsenz širokega kroga udeležencev posveta je bil, da so **lokalne radijske postaje izrednega pomena za lokalne skupnosti, njihovo obveščenost, povezanost, kulturo in šport, in da moramo kot skupnost poskrbeti, da le-te ostanejo v našem medijskem in kulturnem prostoru.**

Tudi v sedanjih razmerah (epidemija coronavirusa) radijske postaje v svojih programih, še posebej tiste s statusom programa posebnega pomena, izpolnjujejo obveznosti, ki jih nalaga zakon. Posebno pozornost pa namenjajo osveščanju in obveščanju o potrebnih ukrepih oziroma o različnih vidikih spopadanja z boleznijo COVID-19 tako v informativnem programu (novice) kot v drugih delih programa. V posebnih prispevkih (oddajah) kot sogovorniki sodelujejo zdravniki, epidemiologi, drugi zdravstveni delavci, poročajo o izobraževanju na daljavo, o delu knjižnic (dostopu do knjig), delu Civilne zaščite, Rdečega križa, Karitasa, prostovoljcev itd.

1. Ocena stanja na področju radia

V času od začetka epidemije so se dohodki manjših, lokalnih radijskih izdajateljev zmanjšali na 20 do 40 odstotkov običajnega prometa. Upad je predvsem posledica zmanjšanja oglaševalskih sredstev, ki se je začelo že v mesecu februarju, tako zaradi odpovedovanja oglaševalskih pogodb kot tudi neplačevanja s strani naročnikov oglasov. Čeprav so se prihodki zmanjšali vsem radijskim postajam (tako tistim z nacionalnim kot tistim z manjšimi pokrivanji), so v najslabšem položaju ravno izdajatelji, katerih programi imajo lokalna pokrivanja oziroma so namenjeni prebivalcem posameznih lokalnih območij. Ti izdajatelji praviloma tudi ne morejo zmanjševati obsega delovne sile oziroma lahko to storijo le v manjšem obsegu, predvsem pa to velja za tiste, ki imajo priznanega enega od statusov programov posebnega pomena na podlagi Zakona o medijih.

2. Projekcija in posledice

V kolikor se to še ni zgodilo, se bo v zelo kratkem času pri vrsti radijskih postaj zgodil likvidnostni krč in tolikšen izpad dohodkov, da bo ogrožen njihov obstoj. Čeprav je izpad dohodka znaten tudi pri večjih radijskih izdajateljih, lahko ti predvidoma zdržijo bistveno dlje, njihovi poslovni modeli, manj obvez glede programskih vsebin in večja fleksibilnost pri poslovanju pa jim nudita neprimerno več manevrskega prostora. Ocena Sveta, povzeta po ugotovitvah deležnikov z radijskega (deloma tudi televizijskega trga), je, da bo **v času nekaj mesecev ugasnilo od 30 do 50 odstotkov lokalnih radijskih izdajateljev.** Nastala škoda bi bila nepopravljiva, saj radijska dejavnost ne predstavlja panoge z visoko dodano vrednostjo. Na področjih, kjer bodo lokalni radii izginili, je **verjetnost njihove ponovne vzpostavitve izjemno majhna.**

Morebitno propadanje manjših izdajateljev bi glede na pretekle izkušnje lahko vodilo tudi v različne oblike prodaj (npr. preko prenosa dovoljenj za radijske dejavnosti oziroma radijskih frekvenc, pa tudi preko nakupov izdajateljev v stečaju) večjim radijskim skupinam ter posledično v **dodatno povečevanje tako tržne kot medijske koncentracije** (vsaj določen del programov bi namreč izgubil programsko samostojnost).

Propad vsake manjše radijske postaje bi lahko predstavljal **izrazito zmanjšanje medijske pluralnosti, še posebej v lokalnem okolju, kjer deluje posamezna postaja. Še posebej to velja za postaje, ki jim je na podlagi 77. oziroma 79. člena Zakona o medijih podeljen status lokalnega oziroma regionalnega programa posebnega pomena.** Ravno te imajo na podlagi podeljenega statusa še posebej velike obveze pri pripravi programskih vsebin, tako na podlagi samega Zakona o medijih kot tudi na podlagi pogodb za sofinanciranje programskih vsebin, sklenjenih z Ministrstvom za kulturo na podlagi letnega javnega razpisa za medije.

3. Predlagani ukrepi

Svet predlaga naslednje tri ukrepe:

3.1. Uvedbo vavčerskega sistema oglaševanja v slovenskih radijskih programih z jamstveno shemo države za izdane vavčerje (po vzoru akcije "kupujmo domače", ki jo lahko v medijsko situacijo prevedemo kot "oglašujmo z lokalnimi mediji"). Smisel vavčerskih vzpodbud za oglaševanje je v tem, da se oglaševalce (predvsem gospodarske družbe) spodbudi k oglaševanju na lokalnih radiih na način, da lahko obveznosti poravnajo z večjim časovnim zamikom oziroma se jim oglaševanje tudi deloma subvencionira (vsaj začasno), »vmesni člen« (predvsem država) pa bi zagotovil hitro izplačilo vavčerjev radijskim izdajateljem. Pri tem ukrepu bil bi domači izdajatelj za opravljene storitve plačan takoj, kar bi **radiem omogočilo preživetje v kriznih časih**, hkrati pa bi ukrep pomagal tudi **pri hitrejšem ponovnem zagonu gospodarstva v celoti, saj bi podjetja lahko oglaševala z zamikom plačila.** Tovrstna shema ima smisel in prinaša dodano vrednost tudi po izteku krize, saj je že dlje časa jasno, da je potrebno povečati konkurenčnost naših domačih medijev v relaciji do Facebook-a, Googla in podobnim, ki pri nas ne plačujejo davkov, jemljejo pa čedalje večji del oglaševalskega deleža.

3.2. Uvedbo posojilne sheme z jamstvom države za zagotavljanje denarnih sredstev in premostitev likvidnostnih težav za čas trajanja zmanjšanega obsega poslovanja z daljšim obdobjem moratorija na odplačilo. Na tem mestu Svet poudarja, da so za potrebe radijskih izdajateljev (in medijev nasploh) predvidoma potrebni specifični ukrepi, saj splošni ukrepi za gospodarstvo predvidoma ne bodo zadoščali za preživetje manjših izdajateljev.

3.3. Sredstva za izdajatelje programov posebnega pomena na podlagi rednega letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev (področje B) se lahko izplačajo pod ugodnejšimi pogoji, predvsem tako, da se izplačajo vnaprej, dokazovanje izpolnjevanja pogodbenih obveznosti pa se izvede naknadno. Dobrodošel dodaten ukrep bi bil tudi, da se poraba sredstev izkazuje samo do višine sredstev, dodeljenih po pogodbi z Ministrstvom za kulturo, in ne za celotno vrednost izbranega projekta.. Navedena sredstva so za posamezne izdajateljev predvidoma ključnega pomena za preživetje, zato je smiselno, da se jim v letošnjem letu izplačajo pod ugodnejšimi pogoji.

Svet na tem mestu **poziva tudi lokalne skupnosti**, da razmislijo o različnih oblikah pomoči njihovim lokalnim medijem, npr. v obliki dolgoročnejših naročil obveščanja ali oglaševanja.

4. Televizija

Na področju televizije je situacija po mnenju Sveta nekoliko manj jasna, saj se modeli financiranja med seboj bolj razlikujejo. Ne glede na pomanjkanje podatkov pa Svet meni, da bi bilo glede na pomen ohranitve domačih medijev za manjše televizije (s povprečnim deležem gledanosti manj kot 3 % glede na vse programe) smiselno zagotoviti ukrepe iz točke 3.1., za tiste s statusom programov posebnega pomena pa tudi ukrepe iz točke 3.3.

Predsednik Sveta za radiodifuzijo
Aleš Lipičnik

Vročiti po elektronski pošti:

- Državni zbor, Šubičeva ulica 4, 1102 Ljubljana, gp@dz-rs.si;
- Državni svet, Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana, gp@ds-rs.si;
- Generalni sekretariat Vlade RS, Gregorčičeva ulica 20, p.p. 638, 1001 Ljubljana, gp.gs@gov-si;
- Ministrstvo za javno upravo, Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana, gp.mju@gov.si;
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana, gp.mgrt@gov.si;
- Ministrstvo za kulturo, Direktorat za medije, Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana, gp.mk@gov.si;
- Združenje mestnih občin Slovenije, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana, zmos@koper.si;
- Skupnost občin Slovenije, Partizanska cesta 1, 2000 Maribor, info@skupnostobcin.si.

V vednost po elektronski pošti:

- Gospodarska zbornica Slovenije, Medijska zbornica, Združenje radiodifuznih medijev, Dimičeva 13, 1000 Ljubljana, irma.butina@gzs.si;
- Gospodarsko interesno združenje lokalnih in regionalnih radijskih postaj Slovenije, Kapucinski trg 4, 4220 Škofja Loka, natasa@radiotriglav.si;
- Združenje neodvisnih radiev, aleks.zist@znr.si;
- Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS, Stegne 7, 1000 Ljubljana, info.box@akos-rs.si.